УДК: 37:316,3(477)
https://doi.org/10.31548/philolog2020.04.088

ІНТЕРНЕТ ЯК ЦЕНТР ГЕНЕРАЦІЇ ТЕРМІНІВ-НЕЛОГІЗМІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАНСЬКІЙ МОВАХ

Г. І. СИДОРУК, кандидат філологічних наук, доцент,
Національний університет біоресурсів і природокористування України
E- mail: seagalina@gmail.com
https://orcid.org/0000-0003-0850-0352

Анотація. *В статті розглянуто основні проблеми неології в комп'ютерному та інтернет-просторі, проаналізовано фактори появи нових слів та співвіднесення їхньої появи з прагматичними потребами суспільства в цілому та окремої професійної групи зокрема.*

Нами була зроблена спроба представити основні номінативні типи і моделі неологізмів за останні десятиліття. Зміни діяльного досвіду людини ведуть до появи нових та розширення старих фрагментів термінів комп'ютерної техніки мобільного та інтернет-зв'язку.

Всесвітня комп'ютеризація стала визначальним фактором створення неологізмів; одним з основних центрів атракції неологізмів є сфера комп'ютерних технологій, мобільного та інтернет-звязку; лексична система англійської мови є гнучкою та спроможною до адаптації в умовах постійного виникнення нових понять і необхідності їхньої лексичної фіксації. Існують різні способи класифікації неологізмів і визначення самого поняття неологізму.

Неологізми можна згруповати в виді словотворчих моделей, номінативний потенціал яких є далеко неоднорідним. Утворення нових слів відбувається залежно від реального стану екстралінгвістичної дійсності. Неологізми цього періоду представлені моделями словоскладання, афіксації й конверсії –найбільш розповсюдженими способами словотворення. Активними шляхами продукування англійських неологізмів усе більше виступають різноманітні скорочення (усічення, телескопізми, абревіатури, акроніми). Аналіз шляхів розширення неологічної бази дав змогу отримати цілісне уявлення про сукупність нових мовних ресурсів, що беруть участь у формуванні адекватної концептуальної та неологічної картин світу.

Ключові слова: *неологія, неологізми, запозичення, термінологічні новоутворення, абревіатури, скорочення.*

Актуальність. В англійській мові налічується більш ніж півмільйона лексичних одиниць, і щороку її лексичний склад поповнюється приблизно на п'ять тисяч новоутворень. Вивчення процесу формування та функціонування неологізмів завжди є актуальним особливо в наш час багатоканальних зв'язків спілкування. Неологія виявляє нові слова та встановлює їхнє значення, аналізує причини їхньої появи, вивчає процеси формування та деривації та проводить лексикографічну обробку, фіксуючи в словниках та затверджуючи значення. Цей процес фіксації неологізмів та поширення серед носіїв мови є нескінченним, оскільки науково-технічний поступ людства зупинити неможливо. Нині активно складаються словники галузевих неологізмів та видаються додатки до тлумачних словників. За останні десятиліття видано словники Барнхарта, що зафіксували близько 50 000 нових слів та значень. Видано низку однотомних додатків до словника Вебстера, де сумарна кількість неологізмів становить більше 30 тисяч неологізмів. Значним досягненням англійської лексикографії є випуск чотиритомного додатка до Великого Оксфордського словника під редакцією Р. Бьорчфільда, який містить більше 60 000 словникових статей та більше півмільйона ілюстрованих прикладів. Так само актуальними залишаються питання адекватного перекладу неологізмів та удосконалення їхнього перекладу українською мовою.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Останнім часом з'явилася низка цікавих досліджень, у яких розкриваються різні аспекти неології як нового та перспективного напряму сучасних лінгвістичних досліджень [6, с. 87]. Нові поняття постійно входять в життя, вимагаючи нових слів для їхнього означення [8, с. 111]. Однією з невирішених проблем неології є проблема самого терміну "неологізм" [3, с. 113]. Утворення неологізмів зумовлене також когнітивним фактором, тобто пізнавальною

© Г. І. Сидорук

діяльністю людини, спрямованою на відображення навколишнього середовища й усвідомлення свого місця в ньому, необхідністю називати нові об'єкти та явища, які осмислив і вичленив у своїй картині світу її носій [7, с. 65]. Нова лексика відтворює знання та набутий досвід, характерний для англомовного суспільства за час найбільш інтенсивного розвитку науки й техніки, високих технологій, ускладненості всіх сфер політичного, суспільно-економічного та культурного життя його членів [4, с. 101]. Такі підходи до вивчення неологізмів є достатньо продуктивними, але визначальними є дериваційні моделі словоскладання та афіксального утворення неологізмів [1, с. 101]. Цей процес освіжає та оновлює мову, приводячи її у відповідність до потреб людства та цивілізаційних змін. Вивчення системи словотворення англійської мови, її компонентів, ступенів їхньої активності, продуктивності та варіативності є надзвичайно актуальним, так само як і вивчення запозичень як джерела неологізмів [1, с. 77].

Мета наукової статті – визначити роль неологізмів, вивчити шляхи їхньої адаптації у сучасній англійській мові. Неологізми пов'язані практично зі всіма сферами життя сучасного англомовного суспільства. Цей зв'язок, а також утворення самих неологізмів є основною темою нашої статті. Наша мета полягає в розкритті найважливіших джерел і способів презентації неологізмів у суспільному житті: політиці, науці, культурі, а також характеристик, що сприяють повній лексикалізації неологізмів.

Виклад основного матеріалу. Поява нового слова, в цілому, є результатом боротьби двох тенденцій – розвитку мови та її економією. Новоутворення заповнюють існуючі лакуни в номінації нових явищ та предметів, що створює передумови для їхнього входження до основного масиву лексичної системи мови. Тенденція до економії мовних засобів разом із аналітичною діяльністю людського мислення ведуть до того, що у кожному мовному колективі використовуються відомі слова й усталені вирази на позначення нових реалій. Неологізм швидше сприймається представниками молодого й середнього віку, які мають певний рівень освіти та беруть більшу участь у соціальному спілкуванні. Чим вищий ступінь розвитку засобів масової комунікації, тим швидше йде процес адаптації нової лексичної одиниці: *do-it-yourself, rent-a-car*. Продуктивним є суфікс *-ness* для отримання іменника, відсутнього в мові: *abroadness*: *I'm going to be really burned out after four years of Rice, so I'm looking forward to a little* ***abroadness;*** акроніми – *phat* (Pretty Hot And Tempting); усікання – *fave (favorite),* blog (web+log мінус we-): *I need to* ***blog*** *in my* ***blog****, bofro* (boyfriend)*: She just broke up with her* ***bofro*** *of seven years;* деривація – *dollarization, blogger, unabout* (*stories* ***unabout*** *college*), *break-down****able*** (здатний розкладатися); словоскладання – *twentysomething* (a person in his or her twenties); ономатопейя – *tick-tock* (звук годинника), *thumpa-thumpa music.* Надзвичайно продуктивним видом скорочення продовжує бути телескопія: *spim (spam+IM (instant message))* означає небажані повідомлення в великій кількості: ***Spim*** *slows down my computer; automagic (automatic+magic), beaulicious (beautiful+delicious), viewtiful (view+beautiful), sexellent (sex+excellent), administrivia* (management+trivia), що означає повторювану одноманітну роботу: *I don't have your homeworks graded yet because I got stuck taking care of* ***administrivia*** *this morning*; *adultolescence* (adult+adolescence), *advertorial* (advertise-ment+editorial): *This story is so positive it's clearly an* ***advertorial;*** *Bennifer (Ben Affleck+Jennifer Lopez)* означає взаємини та заручини двох відомих кінозірок Бена Аффлека та Дженіфер Лопес*: Was the* ***Bennifer*** *wedding called off due to Ben's wild night in Canada?; Prosumer (professional+consumer); McJob (McDonald's+job)* – малооплачувана робота; *mayhaps (maybe+perhaps):* ***Mayhaps*** *I'll be there; giraffiti (giraffe+graffiti)* – графіті, намальоване високо вгорі, *emoticon (emotion+icon) – I love her giddy emoticon; cablinasian (Caucasian, Black, Indian, Asian – походження людини).*

Питання про прийняття/неприйняття інновації вирішується залежно від характеристик самого неологізму, а саме: наявність у неологізму певних переваг перед уже існуючими; легкість сприйняття й засвоєння. Ідеальним для швидкого прийняття в суспільстві є той неологізм, у якому поєднується максимум інформації з максимумом простоти структури, або неординарна форма, звучання, значення, що обігрується. Чим простіша структура, тим більше у неологізму шансів зафіксуватись у мові.

Широкого застосування набули терміни, які відносяться до сучасної мережі *Internet*, а також слова на позначення заходів для забезпечення комп'ютерної безпеки. Поява неологізмів викликає багато труднощів при перекладі з англійської мови. Інформаційна революція

супроводжується справжнім вибухом нових слів. Серед неологізмів 2000-2001 років такі слова та словосполучення складають третину всіх інновацій. Багато неологізмів утворилось за допомогою афіксації, найпродуктивнішим з яких є суфікс *-friendly*, завдяки якому з'явились слова *user-friendly*, *nature-friendly***.** Слово *software* стало моделлю для численних термінів на позначення різних комп'ютерних програм: *careware***,** *courseware, humanware*. У світі комп'ютерної техніки зявився елементи *giga-* та *info-*: *gigastore, gigaworld, infostructure, infoworld*.

Інтернет-адреси *.com, .net* перетворилися в афікси і започаткували низку таких слів як *dot-com, dot-net, dot-info, dot-name, hotdot, dot-biz, dot-pro* [5, с. 177]. Високопродуктивними стали афікси *-techno, -tele:*. Елемент *-techno* широко використовується для введення понять, пов'язаних із комп'ютерною технікою *technohead, technomanager*, елемент *tele-* вступає в дериваційні процеси при створенні термінів телекомунікації *teledemocracy, telesurgery, telemedicine, teledialog, teleconsulting, telepost* (місце в будинку, де знаходиться комп'ютер), *telebanking* (фінансова служба, яка дозволяє клієнту проводити банківські операції через домашній комп'ютер; *teleshopping* (замовлення товарів по телефону (тобто комп'ютерна фіксація витрат і зв'язок з банком). Не менш продуктивними є афікси *net, surf, web, wire* у відповідних дериватах*: net-fever, netmyth, to wire – комп'ютеризувати, to be wired* – бути підключеним до мережі Інтернет, *wireless означає мобільний телефонний зв'язок; webmail,* слово *webinar* означає семінар, що проводиться онлайн (телескопований термін, що утворився зрощенням слів *Web (Internet)* і *seminar), telewebber, webber, web-browser, webliography, web-mail, webbology, web-page, web-radio, web-site, web-surfer, webzine.* Елементи *cyber-* і *e-* є складовими неологізмів на позначення процесів і явищ, що відбуваються на сучасному етапі науково-технічного прогресу: *e-life, e-recruitement, e-mail, e-therapy*: *e-commerce, e-sales, e- books, e-text* [9, с. 66]. Слово *digital* вживається в значенні комп'ютеризації: *digitalia, digitalization, digiteer, digithead, digitocrat, digirati, digitopia, digital video, digital audio tape, digital videodisk, digital terrorism, digital media*. За останнє десятиліття це слово набуло ще більш спеціалізованого значення прямого відношення до комп'ютерної Інтернет-мережі і реалізується в цілій низці словосполучень: *digital cash, digital economy, digital mall, digital media, digital TV, go digital*.

Все частіше використовується медична термінологія на позначення *хвороб* комп'ютерів, а також методів їхнього *лікування: anti-virus, anti-dote, vaccine program.* Неологізми *dot-com,online company, internet firm* означають компанії та фірми, що здійснюють свою діяльність через Інтернет. Термін *mobile e-business* означає Інтернет-торгівлю через мобільні додатки*: e-shopping, Internet shopping.*

Можна виокремити три основних групи неологізмів: 1) на позначення роботи на комп'ютерах: *liveware* – спеціалісти, що працюють з комп'ютерами; *computerman* – спеціаліст по комп'ютерах; *to trouble-shoot* – знищити хибні дані в пам'яті комп'ютера. Комп'ютеризація відбувається в усіх галузях науки і техніки, зокрема в сфері лінгвістики та перекладу: *machine translation, e-dictionary, memsourse*; *interlingual* – штучна мова для машинного перекладу на кілька мов; 2) на позначення типів комп'ютерів: *personal computer (PC) – ПК; multi-user – комп'ютер для кількох чоловік; neurocomputer – електронний аналог людського мозку; doqusware – програма комп'ютера, створена для знищення програм комп'ютерів;* 3) власні імена: *BASIC* (Beginners All-purpose Symbolic Instruction Code), *Fortran* (Formula Translation).

Нові види пошти *e-mail, V-mail, voice mail, webmail* спонукали до створення словосполучення *hard mail* – паперова пошта. Неологізм *face mail* ввів поняття реального спілкування віч-на-віч. Ця сфера перетворюється у важливе джерело збагачення фразеологічного фонду. Прикладами стійких словосполучень є *digital terrorism, garbage in-garbage out, net generation, one banana problem, road warrior, Silicon Valley, virtual reality*.

Зовсім нещодавно світові внз мали програми підготовки фахівців через Інтернет, які отримували *віртуальні ступені* (virtual degree). Зараз, як і прогнозували фахівці, *кіберколеджі* стали найважливішою частиною системи вищої освіти, а кількість *віртуальних студентів* (virtual students) перевищила кількість традиційних і не тільки через коронавірус. Вважають, що до 2025 року в світі буде створена *віртуальна система освіти* (virtual education system) від дитячого саду до аспірантури. Увесь світ на всіх рівнях освіти широко практикує *дистанційне навчання*, а внз називають себе *телеуніверситетами* (televersities). З такими університетами пов'язане виникнення цілої низки інших *телеслів*: *telecourse,*

teleaducation, telelearning, teleschooling, teleseminar, teleteaching.

Отже, вплив Інтернету позначився в значному зростанні словникового складу обох мов. Інтернетизація багатьох сфер діяльності людей супроводжується детермінологізацією нової лексики в повсякденнему житті.

Висновки та перспективи. В статті аналізується нова лексика останніх десятиліть. Класифікація неологізмів інтернет простору та комп'ютерних технологій дозволила визначити ті нові концепції, які найчастіше отримують своє лінгвістичне вираження, а отже найбільш інтенсивно поповнюються новими словами та стійкими словосполученнями. Вивчення англійських неологізмів як складової частини мовної картини світу робить певний внесок у подальший розвиток теорії номінації – означення нових явищ і предметів, а також в теорію та практику перекладу галузевих термінологічних неологізмів українською мовою. Описання та переклад неологізмів є також певним внеском у вивчення системності, будови та неологічного потенціалу англійського лексикону, сукупності його сучасних номінативних структур і механізмів. Подальша наукова робота має на меті виявлення нових словотвірних моделей, які можуть бути використані в лексикографічній практиці, а саме в поповненні електронних словників.

Список використаних джерел

1. Андрусяк І. В. Особливості утворення семантичних неологізмів в англійській мові кінця XX століття (з когнітивної точки зору). *Міжмовні та міжлітературні контакти: теорія і практика. Міжн. Конф. Доповіді*. – Ужгород: Закарпаття, 2000. С. 70-79.

2. Арнольд И. В. Основы научных исследований в лингвистике: *Учебное пособие*. М.: Высшая школа, 1991. 140 с.

3. Дубенец Э. М. Современный английский язык. Лексикология: *Пособие для студентов гуманитарных вузов*. М./СПб: Глосса/Каро, 2004. 192 с.

4. Заботкина В. И. Новая лексика современного английского языка. М.: Высшая школа, 1989. 126 с.

5. Зацний Ю. А., Пахомова Т. О. Мова і суспільство. Запоріжжя: Запорізький державний університет, 2001. 242 с.

6. Каращук П. М. Словообразование английского языка. М.: Высшая школа, 2001. 314 с.

7. Корда І. В. Деякі особливості англійських морфологічних неологізмів у різних сферах людської діяльності. *Проблеми романо-германської філології: Зб. наук. праць*. Ужгород: Госпрозрахунковий редакційно-видавничий відділ комітету інформації, 1998. С. 62-67.

8. Рогова Г., Рабинович В., Сахарова Т. Методика обучения иностранным языкам в средней школе. М.: Просвещение, 1991. 287 с.

9. The Oxford Dictionary of New words, ed. ву E. Knowles. Oxford-New York: Oxford University Press, 1998. 375 p.

References

1. Andrusyak, I. V. (2000). Osoblyvosti utvorennya semantychnykh neolohizmiv v anhliys'kiy movi kintsya XX stolittya (z kohnityvnoyi tochky zoru). Mizhmovni ta mizhliteraturni kontakty: teoriya i praktyka. Mizhn. konf. dopovidi [Features of the formation of semantic neologisms in the English language in the late XXth century (from a cognitive point of view)]. Uzhhorod, 70-79.

2. Arnold, I. V. (1991). Osnovy nauchnykh issledovaniy v lingvistike: Uchebnoye posobiye [Fundamentals of Research in Linguistics]. Moscow, 140.

3. Dubenets, E. M. (2004). Sovremennyy angliyskiy yazyk. Leksikologiya: Posobiye dlya studentov gumanitarnykh vuzov [Modern English. Lexicology]. Moscow-Saint-Petersburg, 192.

4. Zabotkin, V. I. (1989). Novaya leksika sovremennogo angliyskogo yazyka [New vocabulary of modern English]. Moscow, 126.

5. Zatsnyi, Y. A., Pakhomova, T.O. (2001). Mova i suspilstvo [Language and society]. Zaporizhzhia, 242.

6. Karashchuk, P. M. (2001). Slovoobrazovaniye angliyskogo yazyka [Word formation of the English language]. Moscow, 314.

7. Korda, I.V. (1998). Deyaki osoblyvosti anhliyskykh morfolohichnykh neolohizmiv u riznykh sferakh lyudskoyi diyalnosti. Problemy romano-hermanskoyi filolohiyi: Zb. nauk. prats [Some features of English morphological neologisms in different spheres of human activity]. Uzhhorod, 62-67.

8. Rogova, G., Rabinovich, V., Sakharova, T. (1991). Metodika obucheniya inostrannym yazykam v sredney shkole [Methodology of teaching foreign languages in secondary school]. Moscow, 287.

9. The Oxford Dictionary of New words (1998). Oxford-New York, 375.

© Г. І. Сидорук

THE INTERNET AS A CENTER OF GENERATING THE TERMINOLOGICAL NELOGISMS IN ENGLISH AND UKRAINIAN LANGUAGES

H. I. Sydoruk

Abstract. *The article considers the main problems of neology in computer and Internet space, analyzes the factors of emerging the new words and the correlation of their appearance with the pragmatic needs of society as a whole and a specific professional group in particular.*

We have tried to present the main nominative types and models of neologisms over the past 25 years. Changes in the active human experience lead to the emergence of new and expansion of old fragments of the terms of computer technology for mobile and Internet communications. The range of neologisms in medicine related to remote treatment, computer diagnostics and surgery is expanding. New words appear in the language at a rapid pace, going through all stages of socialization and lexicalization, gradually and finally consolidating in society and dictionaries.

The following conclusions are made in the work: world computerization has become a determining factor in the creation of neologisms; One of the main centers of generating and attracting neologisms is the computer technology, mobile and Internet communications as the fastest growing in our time; the lexical system of the English language is flexible and able to adapt to the constant emergence of new concepts and the need for their lexical fixation. There are different ways to classify neologisms and define the very concept of neologism.

New words, which have not been known so far, are actively used especially by the younger generation of the planet. Every year the development of Internet technologies accelerates, becomes more intensive and diversified, which leads to the rapid formation and assimilation of neologisms not only in this area, but also in everyday use by native speakers of both languages – English and Ukrainian.

Neologisms can be grouped in the form of word-formation models, the nominative potential of which is far from heterogeneous. The most intensively replenished with new vocabulary are those areas that are most important for human activity in this period. In other words, the formation of new words depends on the real state of extralinguistic reality.

The study of linguistic material gives grounds to assert that neologisms of this period are represented not only by models of word formation, affixation and conversion as the most common ways of word formation. Various abbreviations (clippings, truncations, telescopies, abbreviations, acronyms, conversions) are increasingly active ways of producing English neologisms. A prominent place among the innovations of this period is occupied by numerous formations that arose on the basis of semantic and phraseological derivation. For the first time we proposed a comprehensive approach to the analysis of ways to expand the neological base which has allowed to get a holistic view of a set of new language resources involved in the formation of adequate conceptual and neological pictures of the world inherent in modern English speakers. In the vast majority of cases, the nomination or verbalization of new phenomena and objects in the first place there is word formation.

The work helps to consider in detail the neologization as a stable means of replenishing the vocabulary, but there are still many relevant issues that require further study.

Keywords*: neology, neologism, borrowing, terminological neologism, abbreviation, shortening.*

© Г. І. Сидорук